

Tarkovszkij "Andrej Rubljov"-ja

Tarkovszkijnek is köszönheti a szovjet filmművészet, hogy ismét felvirágzott. Az elmúlt tíz évben alig született az Andrej Rubljov-hoz hasonló film. Ez nem azt jelenti, hogy az elmúlt évtized jó szovjet filmterméséből most kiemelkedett egy kimagasló mű, hanem azt, hogy egy- pontosan körül nem határolható - évtized fércművei után egy-kettő kivételével / Menekülés/ most megismerhettünk a film lehetőségeit kellőképpen mérlegelve egy műalkotást.

Hibátlan, s mivel ez a film egészére értendő, így a legkisebb részletére is igaz. Az esetleges kérdés maradjon megválaszolatlanul: miért most, miért éppen most született meg, mi tette lehetővé, hogy a világ egy pillanatában újra az ember igazi arca felé fordult, amely arc azé az emberé, aki valahol egylényegű a világgal: a művészé?

A művész arca a világ tragikus tekintete, a műalkotás bizonyíték és igény egyidejűleg: bizonyíték arra, hogy a szellem néha rátalál a formára és magához öleli a mindenséget; igény annyiban, amennyiben az ember mindegyre igényt tart az örökkévalóságra.

A film utról szól, amelyet kénytelen vállalni és megtenni az ember, ha alkotni akar, szól a kétségbeesésről és ábrándról, gyöttrődésről és szabadságról, bizonytalanságról és bizonyosságról, félelemről és repülésről: az erő és az akarat természetrajzát írja le, amelynek során nem nélkülözheti a buktatók és meghátrálások; de az újrakezdés gyönyörű mámorának változatos színeit sem. S ez a

"gyönyörű mámor" természetesen most is, ebben a filmben is az utolsó pillanatban, valaminek a végén jelenik meg, talán csak azért, hogy jelezze: valaminek a végén egy másiknak az eleje kezdődik monoton dübörgéssel.

A film utolsó képein a hajnal tárul elénk soha nem látott frissességgel.

- Megvirradt! - mondja Tarkovszkij.

De hányszor már a kétezzer év alatt?!

Krasznahorkai László